

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ОБОТНИХ АКТИВІВ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджено сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. Проаналізовано основні наукові концепції, що трактують оборотні активи, їхню структуру та роль у забезпеченні фінансової стійкості підприємства. Розглянуто основні нормативні документи, що регламентують визначення оборотних активів, а також їх вплив на ефективність господарської діяльності.

Ключові слова: оборотні активи, фінансова стійкість, ліквідність, виробничий цикл, управління активами.

Abstract

The work examines modern approaches to determining the economic essence of the company's current assets. The main scientific concepts interpreting current assets, their structure and role in ensuring the financial stability of the enterprise are analyzed. The main regulatory documents regulating the definition of current assets, as well as their impact on the efficiency of economic activity, are considered.

Keywords: current assets, financial stability, liquidity, production cycle, asset management.

Вступ

У сучасних економічних умовах ефективне управління оборотними активами є критичним фактором стабільного функціонування підприємства. Оборотні активи формують значну частину активів компанії та забезпечують її платоспроможність. Недостатній рівень оборотних активів може спричинити порушення операційного циклу, а їх надлишок – призвести до неефективного використання ресурсів.

Різні економічні школи трактують оборотні активи по-різному. В українській та міжнародній практиці поняття "оборотні активи" часто ототожнюють із термінами "оборотний капітал" та "оборотні кошти", хоча між ними існують суттєві відмінності. Тому важливо розглянути основні підходи до визначення цього поняття та проаналізувати його значення для фінансової стійкості підприємства.

Результати дослідження

Оборотні активи є важливим елементом господарської діяльності підприємства, оскільки саме вони забезпечують безперервність виробничого процесу та визначають фінансову стабільність компанії. Вони включають матеріальні ресурси, запаси, дебіторську заборгованість та грошові кошти, які перебувають у постійному русі, змінюючи свою форму в межах операційного циклу [1].

Визначення оборотних активів у науковій літературі базується на різних підходах. Функціональний підхід трактує їх як ключовий елемент кругообігу ресурсів підприємства, що забезпечує його виробничу діяльність. Фінансовий аспект передбачає розгляд оборотних активів крізь призму ліквідності, адже вони можуть бути швидко реалізовані або використані для покриття короткострокових зобов'язань. Обліковий підхід, що закріплений у нормативних документах, визначає їх як активи, призначені для реалізації або споживання в межах одного операційного циклу або 12 місяців [2].

Різні нормативно-правові документи містять власні визначення оборотних активів, проте їхня сутність залишається незмінною – це ресурси підприємства, що використовуються протягом короткого періоду та забезпечують безперервність господарської діяльності. Узагальнене трактування поняття «оборотні активи» подано в таблиці нижче (табл. 1.1)

Таблиця 1.1 - Нормативно-правові документи та трактування поняття "Оборотні активи"[3]

Нормативно-правовий документ	Трактування поняття "Оборотні активи"
П(С)БО 2 "Баланс"	Оборотні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації або споживання протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців із дати балансу.
Господарський кодекс України	До складу оборотних активів належать грошові кошти, виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, товари, дебіторська заборгованість та інші короткострокові активи, що використовуються у господарській діяльності підприємства.
МСБО 1 "Подання фінансової звітності"	Поточні активи (оборотні) – це активи, що можуть бути реалізовані або використані протягом звичайного виробничого циклу, утримуються з метою продажу або є грошовими коштами без обмежень щодо використання протягом не менше ніж 12 місяців після дати балансу.

Оборотні активи мають складну структуру, до якої входять виробничі запаси, що використовуються для забезпечення безперервності виробничого процесу, готова продукція та товари, які формують прибутковість підприємства, а також дебіторська заборгованість, яка відображає тимчасово вилучені з обороту кошти, що мають бути повернуті підприємству. Значну частку в структурі оборотних активів становлять грошові кошти, які відіграють критичну роль у забезпеченні ліквідності та здійсненні фінансових розрахунків [4].

Забезпечення ефективного управління оборотними активами дає змогу підприємству залишатися платоспроможним, своєчасно виконувати зобов'язання перед постачальниками, кредиторами та працівниками. Рациональне використання активів сприяє фінансовій гнучкості підприємства, що дозволяє оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури. Водночас ефективний розподіл ресурсів допомагає уникнути надмірного накопичення запасів або дефіциту грошових коштів, що може негативно вплинути на загальну фінансову стійкість компанії [5].

Неефективне управління оборотними активами може спричинити фінансові труднощі. Наприклад, дисбаланс між активами та зобов'язаннями або значна дебіторська заборгованість можуть уповільнювати фінансовий обіг підприємства, створюючи ризики касових розривів. Крім того, інфляційні процеси здатні знецінювати частину активів, що впливає на прибутковість компанії. З метою мінімізації цих ризиків застосовуються сучасні методи управління активами, такі як впровадження системи Just-in-Time, що дозволяє зменшити витрати на утримання запасів, або автоматизація фінансових потоків, яка сприяє оперативному контролю за дебіторською заборгованістю та підвищенню ефективності фінансового менеджменту [6].

Таким чином, управління оборотними активами є складним, багатокомпонентним процесом, що вимагає комплексного підходу та стратегічного планування. Від рівня ефективності цього управління залежить ліквідність підприємства, стабільність його фінансових потоків і можливість розвитку в довгостроковій перспективі.

Висновки

Оборотні активи є ключовим елементом фінансово-господарської діяльності підприємства. Їх ефективне використання сприяє підвищенню ліквідності, оптимізації виробничого процесу та забезпеченню стабільного розвитку компанії. Розробка нових підходів до управління оборотними активами, впровадження сучасних методів фінансового контролю та використання цифрових технологій сприятимуть підвищенню ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах ринкової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Київ: ЦНЛ, 2009.
4. Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління, 2018.
5. Перерва П.Г. Банкрутство, санація та реструктуризація підприємства. Вісник НТУ "ХПІ", 2015.
6. Бетехтіна Л.О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства. Держава і регіони, 2006.

Кривенька Анастасія Йосипівна — студентка групи ЕК-21б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: anastasiakrivenka@gmail.com

Науковий керівник: **Вітюк Анна Валеріївна** — кандидат економічних наук, доцент, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Kryvenka Anastasiia Y. — student of EC-21b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: anastasiakrivenka@gmail.com

Supervisor: Vityuk Anna V. — Candidate of Economics. of Sciences, associate professor, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia